

ben tudtuk megvizsgálni, gyatra építési összetétele alapján nem tudjuk középkori – csak esetleg török kori – fallal azonosítani.

TETTAMANTI SAROLTA

184. Vámospércs, Villongó

(Hajdú-Bihar megye) **Sza; Kk**

1998. február 26-án egy nyírábrányi lakos Vámospércs K-i határában levő Villongónak nevezett területen – a helyi lakosok Harcsalinak is nevezik ezt a részt – a 4/9 B. sz. csatorna Ny-i oldalán lévő torma földön, bakhátolás (tallózás) közben egy emberi koponyát talált.

A koponya lelőhelyét ugyan nem sikerült pontosan azonosítani, viszont a mélyen szántott torma föld átvizsgálása során kiderült, hogy egy igen intenzív, a szántás miatt erőteljesen pusztuló császárkori település (3. század) található a területen. A település egy kevert, sárgás-vöröses (réti, öntés) talajú, alacsonyabb dombháton fekszik.

Több kiló cserepet, követ, állat- és embercsontot – és egy vastárgy töredékét – sikerült a lelőhelyen összegyűjteni. Az összegyűjtött cserepek zöme szarmata kerámia (97%), mellette késő középkori mázas és mázatlan kerámia töredékei is begyűjtésre kerültek.

Az antropológiai anyag Dr. Istánovits Eszter állítása szerint nem a császárkori népesség hagyatéka (a koponyacsont fala vékony, míg a szarmaták koponyái igen vastag falúak voltak), ezért talán középkori temetkezések csontanyagáról lehet szó.

DANI JÁNOS

185. Városlőd, Újmajor

(Veszprém megye) **U**

A lengyeli kultúra telepét, amely egyike a szentgáli Tűzköves-hegy körüli településgyűrűnek, 1989 óta ismerjük. A lelőhely a Hajnal Kft. (volt állami gazdaság) újmajori telephelyétől Ny-ÉNy-i irányban található egy domb oldalában. A dombot nyugatról ma is élő patak határolja. A szántás alig érintette a kultúrréteget, az igen kemény talajban érintetlenül találtunk egy gödörbetöltést és omladékot. Egy házomladék részletét és egy ÉNy-DK-i irányú cölöplyuksort találtunk, valamint egy hatalmas gödörrendszer részletét. A kis feltárt terület (össz. kb. 60 m²) igen gazdag leletanyagot adott: nagy mennyiségű cserepet, tűzkőeszközöket (a korábbi feltárásokhoz viszonyítva sok az eszköz), köztük volhyniai kovát is, valamint kis zöld csiszolt balta töredékeit.

Munkatárs: T. Biró Katalin.

REGENYE JUDIT

186. Vecsés 56. lh.

A részletes jelentést lásd a 77–85. oldalon.

(Pest megye) **B; Sza**

DINNYÉS ISTVÁN

187. Veszprém, veszprémvölgyi apácakolostor (Veszprém megye) **Á; Kk**

1998-ban a pénzügyi keret csak szeptember 28-ai kezdést tett lehetővé a veszprémvölgyi apácakolostor területén. Ezért ott – egy vízelvezető árok kialakításakor kiképzett mintegy két méter hosszú és két méter mély ároktól eltekintve – tényleges régészeti kutatás nem történt. A területen a korábban feltárt és helyreállított romokra nőtt kiserdőt kiirtottuk, ezzel párhuzamosan a területen felhalmozott törmelékét és szemetet eltávolítottuk. A teljes rendelkezésre álló területet bekerítettük.

Az őszi esőzések beálltával a romokra védőréteg került.

JUAN CABELLO – FÜLÖP ANDRÁS –
KOPPÁNY ANDRÁS

188. Visegrád, Bene-telek

(Pest megye) **Kk**

A középkori város területén, a mai Visegrád központjában az 1997-es 12×8,5 méteres 14–15. századi kőházfeltárás folytatása, amelyet a kisajátított telek későbbiekben tervezett feltöltése és hasznosítása indokolt. Az objektum külső területének, a feltehetőleg járósínt, járdaként használt köves felület és az alatta levő rétegek kutatása a legújabb kori feltöltése (szemét, bánya meddő) miatt csak korlátozott mértékben folyhatott. Az előkerült leletanyag: kerámia, kályhacsempe töredék, állatcsont, vas eszközök, I. (Nagy) Lajos szerezcsenfejes dénára (1372–1382).

A feltehetően középkori iparosház és a korábban megkutatott csontfeldolgozó műhely között, néhány csont műhelyhulladék előkerülésétől eltekintve más, szorosabb összefüggést nem találtunk.

GRÓF PÉTER – GRÓH DÁNIEL

189. Visegrád, Fellegvár

(Pest megye) **V; Kk**

A központi támogatás elmaradás miatt nagyobb léptékű munkálatokra nem vállalkozhattunk. Csak arra nyílt lehetőségünk, hogy „önerőből” befejezzük a belsővár múlt évben elkezdett kutatását. Bozóki Lajos művészettörténész kollégával elvégeztük az öregtorony É-i falalapozásának vizsgálatát, illetve az ÉNy-i toronybelső feltárását. 1998. július 20–szeptember 25. között a következő munkálatokra került sor: az ÉK-i

falsarokban újból kibontottuk azt a (turkálók, kincskeresők? által készített) gödröt, amelyet 1977-ben már részlegesen dokumentáltak, majd a gödröt megnagyobbítva, a még bolygatatlan területen metszetsfalat készítettünk. Az É-i toronyfal alatt, annak K-i szakaszán, a D-i toronyfal alatt feltárthoz hasonló alapozást találtunk. A falsarkok csatlakozását Bozóki Lajos kutatta meg. Végezetül az ÉNy-i toronybelsőben eltávolítottuk a természetes sziklaalapot fedő csekély, 20–30 cm vastagságú talajréteget. Ezzel megtörtént a toronybelső teljes területének a feltárása. A leletanyag mennyisége igen csekélynek mondható, elfér három db kisméretű zacskóban: kora vaskori cserepek, állatcsontok, néhány habarcsrög és téglatöredék.

SZÓKE MÁTYÁS – BUZÁS GERGELY –
LASZLOVSZKY JÓZSEF

190. Visegrád, Ferences kolostor

(Pest megye) *Kk*

Az év elején elkészült a Ny-i kerengőszárny ideiglenes védőteteje.

A kutatást 1998. június 22–július 3. között a Radnóti Miklós Gimnázium diákjaival kezdtük meg, majd július 13–augusztus 7. között és szeptember elején az ELTE régészhallgatóival folytattuk.

Elbontottuk a kerengőudvar É-i felében meghagyott földtömböt (98/XXX. szelvény), ezzel befejeztük az udvar középkor végi szintjének feltárását. A szelvény középső részén a kiomlott kerengőárkádok köveit találtuk meg. A kerengő udvari kijárata előtt, a kút felé vezető kőjárda részletét tártuk fel, amely alatt cserépcső vezette át a csapadékvizet az É-i kerengő alatti lefolyócsatornába. Itt egy bronz gyertyatartó és egy bekarcolt malomjátékkal ellátott téglá is előkerült a középkor végi udvarszinten. Az udvar ÉK-i sarkában kiástuk a már Héjj Miklós által is feltárt, kúpcserepekből készült nyitott esővíz-csatornát. A csatorna az udvar első, Zsigmond-kori járósíntjén fekszik, jóval a 16. századi szint alatt.

Az udvar DNY-i sarkában, a D-i kerengőfalra merőlegesen, a középkor végi udvarszint alá nyitottuk az 98/1. kutatóárkot. A Zsigmond-kori udvarszint alatt vastag barna agyagos feltöltést találtunk, majd a kerengő építéskor keletkezett szürke épülettörmelékes réteget. E réteg alatt faszenes, néhol tapasztott, patics-törmelékkel fedett réteg húzódik. A faszenes szint alatt újabb patics-törmelékkel találtunk, ami alatt pedig cölöplyukak kerültek elő. E nyomok arra vallanak, hogy a Zsigmond-kori kolostorépület helyén két periódusban fa-patics szerkezetű házak helyezkedtek el. E korai épületek omladékaik közül nagy mennyiségű 14. századi kerámia került felszínre.

Az udvar ÉNy-i sarkában, az É-i kerengőfalra me-

rőlegesen, a középkor végi udvarszint alá nyitottuk a 98/2. kutatóárkot, amelyet a Zsigmond-kori udvarszintig mélyítettünk le teljes hosszában, és csak a középső szakaszt ástuk ki mélyebbre, a Zsigmond-kori feltöltés sötétbarna rétegébe.

Elbontottuk az É-i kerengőben meghagyott földtömböt (98/XXXIII.). Ebből még január 2-án, a kolostor tetőcserepes omladékrétegéből egy reneszánsz oszlopfő töredéke került elő.

Feltártuk a Ny-i kolostorszárny két termét. Az É-i terem K-i felében nyitottuk a 98/XXXI. szelvényt, majd kibővítettük a terem teljes területére. A terem a kolostor konyhájának bizonyult. Legkésőbbi középkori járósíntjének középső részén égett, agyagból tapasztott tüzelőfelület helyezkedett el, amelyről nagy mennyiségű égett, elszenesedett gabonamag, szemes termény, illetve alma került elő. A tüzelőfelületre ráomolva elszenesedett gerendákat és paticsot találtunk, ami egy tapasztott kéményre utal. Ennek sarkait négy pillér tarthatta: a DK-i téglából épült, az ÉK-i téglá alapozása felett egy másodlagosan elhelyezett gótikus templomablak-rétegekőbe bevésve faoszlop helyét találtuk. Az ÉNy-i és a DNY-i sarkon cölöplyukakat tártunk fel. A terem Ny-i falában a szomszédos Ny-i teremhez tartozó kandalló tűzpadkáját tártuk fel. A konyha legkésőbbi járósíntjébe a K-i fal mentén kincskereső gödröket vájtak. Itt elkezdtük kibontani a konyha alatti betömött pincét, amelynek D-i ajtaját a francia régészcsoporthoz már korábban megtalálta. A legkésőbbi járósínt alatt vastag mészkőszifras feltöltés terül el, melybe a kerengőboltozat kétszer hornyolt bordáinak rontott töredékeit találtuk. A konyha DK-i sarkában egy ÉNy felől érkező vízvezeték facsatornájának és vasablakainak maradványait tártuk fel, amely a pincebetöltésbe volt beásva. A csatorna egyik elágazása a konyha D-i falába futott be: itt egy lefelé vezető cserépcső darabot találtunk, amely feltehetően a szomszédos refektórium lavabójának vizét vezette el. A favezeték fő ága áttörte a konyha K-i falát a kerengőre nyíló bejárat alatt. Feltehetően a kerengőfolyosón is áttört, bár itt nem kutattunk, megtaláltuk viszont a feltételezett vonalában, a kerengő udvari falán az áttörését. Ennek iránya arra vall, hogy a csatorna a lefolyó vizet az udvar kútjába vezette.

A szárny D-i terme a kolostor refektórium volt. Eredetileg alapincézett tér. A pincét az oldalfalakba mélyített fagerendák fedték le. A pince ajtaja a DNY-i sarokban, az utca felől nyílt. Egy ablaka a kerengőre nézett. A pince közepén nyolcszögletű, faragott, andezittufa pillér állt. Erre a pillérre egy reneszánsz oszlopot helyeztek, amelynek négyszögletes, tükrös díszítésű, keménymész-kő bázisa ma is a helyén áll. A budai márgából faragott oszloptörzs egy töredékét az elmúlt évben a kút betöltésében találtuk meg. Az oszlop keménymész-kőből faragott reneszánsz fejezetének töredékei a refek-